

IZHAJA VSAK DAN

Izid ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične številke se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tiskarnah v Trstu in okolici. Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvd. (10 stot.)

SELAŠE SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. esurtaice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 30 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in toljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne odziva. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 2.40, za pol leta Kron 1.20.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in nekepeš se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije se pošiljajo na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON II 11-57.

Sijajen govor posl. Biankinija.

Poslanska zbornica.

Stürgkh iz strahu preložil ekspoz. Interpelacije o Berchtoldovi politiki. Odlikovanje Kanije. — Vihar med Biankinijevim govorom. — Konvent seniorjev. — Odseki. — Interpelacija dr. Rybára.

DUNAJ 15. (Izv.) Ministrski predsednik grof Stürgkh bi moral v današnji seji poslanske zbornice podati ekspoz. o vnanje-političnem položaju. Vlada se je namreč zanašala, da se bodo parlamentarne stranke zdale groženj in da bo zbornica brez vsake debate vzela ekspoz. na znanje.

A to se ni zgodilo. Parlamentarne stranke se niso zdale nobenih groženj. Vse stranke so zahtevale otvoritev debate in zato je grof Stürgkh v zadnjem trenutku spremenil svojo taktiko, ekspoz. za danes odpovedal in ga odložil na poznejši čas.

Opoldne je bilo na seji klubovih načelnikov določeno, da se da debati o vnanje-političnem položaju na proračunski razpravi, ki se prične v sredo, prosto pot. Takrat bo tudi grof Stürgkh poročal o mednarodnem položaju in nedvomno je, da bo parlament pri tej priliki ostro kritiziral avstrijsko politiko v preteklih balkanskih dogodkih, kljub temu, da misli vlada, da parlament k taki kritiki ni niti opravičen, niti pooblaščen.

Za presojanje stališča, ki ga zavzemajo parlamentarne stranke napram politiki grofa Berchtolda, so silno značilne interpelacije, ki so bile danes tozadevno vložene.

Ni je namreč skoro stranke v zbornici, ki ne bi vložila kake interpelacije, v kateri ostro napada vlado, zahteva revizijo avstrijske vnanje politike, preklopije izrednih vojaških odredb in popoln preobrat razmer naše države z balkanskimi narodi in državami.

Nekatere interpelacije se še posebno pečajo z avstrijsko-italijanskimi razmerami in izražajo obžalovanje, da je Avstrija tako lahko miselno izročila ključke Jadranskega morja v roke Italijanov.

Seja poslanske zbornice po svojem dnevnem redu ni nudila ničesar posebnega in zanimivega. Končano je bilo prvo čitanje raznih predlogov o zapiranju trgovin, nakar je pričela zbornica razpravljati o starem nujnem predlogu češkega poslanca dr. Tobolke, ki zahteva, naj dobe državni uradniki mesto aktivitetnih doklad, posebno stanariao.

Koncem zbornične seje je prišlo do silno burnih prizorov in kravalov.

Ko so namreč stajali poslanci na predsedstvo razna vprašanja, se je oglasil k besedi tudi dalmatinski posl. Biankinij. Njegov govor je silno zanimiv in zato ga v naslednjem dobesečno podajamo:

„Nobena dežela v Avstriji ne trpi vsled nesrečne avstrijske politike toliko, kakor aboga Dalmacija. Vse je pri nas mobilizirano. Kmet, gospod, študent in učitelj, vse je pod orožjem! Sole so zaprte, kmetje na robu propada in k vsem tem so se pridružile še grde politične persekucije. Na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini vlada izjemno stanje, v Dalmaciji pa je faktična vojaška diktatura. (Predsednik pozivlja govornika k redu.)

Biankinij nadaljuje: Avstrijsko vojaštvo ne razume naravnih simpatij Jugoslovancev za balkanske narode. Zato je vojaškim oblastim vse sumljivo, kar se godi pri nas. Šikanira se čestitljive državne uradnike, se jih obsoja „massregeluje“ uradnike in vsak pojav simpatij za balkanske narode je — velezdaja. (Predsednik kliče govornika k redu.)

Biankinij: Vojna nevarnost je odstranjena. Avstrijska diplomacija je rešila famotom skadrskega vprašanja za ceno milijarde kron. Albanci ji morejo biti zato hvaležni, nikakor pa ne mi avstrijski davkoplačevalci, zlasti pa ne mi Slovani.

Ko se je kritična situacija razvijala v nevarno smer, takrat je Črnogora rešila Evropo in monarhijo pred velikansko nesrečo. Evropa in monarhija bi morali biti zato kralju Nikoli hvaležni. (Burni protestni klici na nemških klopih. Nemci sramote kralja Nikolo. Jugoslovanski poslanci energično protestirajo proti temu.)

Biankinij nadaljuje: Kralj Nikola je z nadčloveškim samozatajevanjem izročil Skader velesilam in tako v zadnjem trenutku preprečil evropsko vojno. (Dobro!-klici pri Jugoslovanih, viharen protest na nemških klopih. Predsednik neprestano zvonil in grozil govorniku, da mu odzame besedo.)

Biankinij: Kadar bo enkrat avstrijska diplomacija spoznala, kaj se pravil beseda hvaležnost, hvaležnost napram Slovanom, bodo morali postaviti si volasemu kralju Nikoli na Dunaju spomenik in to pred zunanjim ministrstvom. Le njemu se imamo zahvaliti, da se je Avstrija izognila najnepopularnejše in najnepotrebnejše vojne, ki bi kedaj mogla biti. (Divje vpitje na nemških klopih. Poslanec Jerzabek (kršč. soc.): Skandal, da se more kaj takega govoriti v avstrijskem parlamentu. Napram Biankiniju: Vi ste velezdajalec! Velikanski kravali.)

Biankinij nadaljuje: Kralj Nikola pa je prikrajšal Avstrijo tudi to sramoto, da ni izvršila velikega sramotnega čina s tem, da je bila pripravljena izročiti Italiji ključke Jadranskega morja, trgovino, ugled in veljavo naše mornarice!! (Velikansko vpitje in krik na nemški strani. Predsednik neprestano zvonil in odzame govorniku besedo.)

Biankinij ne uboga, ampak govori naprej. Med tem je dobil besedo poslanec Kemmer. Nekaj časa govorita oba istočasno. V parlamentu vlada strašen hršč in trušč in duhovt se šele počasi pomirijo. — — —

Posebno ostre interpelacije so vložili tudi Čehi, a najbolj zanimivo pa je dejstvo, da so nemški nacionalci vložili ostro interpelacijo proti šefu „Pressbureaua“, Kani, ki je bil ravno te dni izredno odlikovan in imenovan za izrednega poslanika in pooblaščenega ministra. Nemci so šli v svoji interpelaciji celo tako daleč, da ne slikajo Kani samo za hujšaka, ampak ga celo dolže, da je s svojim vplivom na pisanje časopisa izvajal čisto navadne borzne spekulacije in manevre in tako na škodo države na borzi obogatel. Kakor znano, so Slovani Kani že od nekdaj napadali, a Nemci so si sedaj pridržali, da so izrekli nad njim sodbo, da je nihče ne bi mogel boljše.

Današnja seja je bila zaključena ob 1/4 popoldne. Zbornica se zopet sestane jutri in program se je čisto nevtralen. Na dnevnem redu so poročila legitimacijskega odseka.

DUNAJ 15. (Kor.) Danes se je zbornica zopet sestala k zasedanju. Začetkom seje se je predsednik dr. Sylvester v toplih besedah spominjal umrlega grškega kralja Jurija. Vloženi je bilo več interpelacij, ki zahtevajo odpust rezervistov.

DUNAJ 15. (Kor.) Na današnji seji klubovih načelnikov je ministrski predsednik grof Stürgkh izjavil, da nikakor ne odgovarja dejstvu, da je vnanje-politična kriza že rešena, akorav je upati na miren razvoj situacije. V očigled tej okoliščini je priporočljivo, da razpravlja zbornica o vnanje-političnih zadevah v obliki, ki izključuje vsako oviranje mirnega razvoja mednarodnega položaja. Zato mora ministrsko predsedstvo energično protestirati proti kakoli posebni debati o vnanjih zadevah, ker ima zbornica tako priliko, da razpravlja o tem vprašanju pri razpravi o proračunskem provizoriju. Vendar pa mora tako vsak posameznik kakor cela zbornica prevzeti odgovornost, da se bo vršila debata v zmernih obliki in vsebinski, da ne bodo ogroženi državni interesi.

Kakor se govori v parlamentarnih krogih, se je ministrski predsednik grof Stürgkh na seji odločno izrekel proti zahtevam socialnih demokratov, naj se odpravi debata o vnanje-političnem položaju, izjavil pa je, da je pripravljen podati tozadevno poročilo pri proračunski razpravi. Proračunski provizorij bo predložen v torek, nakar se prične v sredo prvo čitanje predloge. Do tega dne bo zbornica razpravljala o poročilih legitimacijskega odseka. — Jutri se zopet vrši seja klubovih načelnikov.

Posl. Lewicki se je izjavil proti razpravi finančnega načrta. Konferenca se je končno zjednila, da se prične prvo čitanje proračunskega provizorija, ki bo predložen najbrže v torek, takoj. Pri tej priliki se lahko vplete tudi razprava o vnanje-političnih zadevah.

Poslanec dr. Conci in dr. Piacco sta zahtevala dokončanje italijanskega fakultetnega vprašanja.

DUNAJ 15. (Izv.) Proračunski odsek je na mesto dr. Korytowskega, ki je imenovan galiskim cesarskim namestnikom, izvolil za svojega načelnika poljskega poslanca Germana. Za danes je bila sklicana tudi seja davčnega odseka, ki pa se radi nesklepnosti ni vršila.

Poslanec Malik je vložil interpelacijo radi dvoboja Weiss-Zborovski.

DUNAJ 15. (Izv.) Dunajski napredni

poslanci so ustanovili poseben klub nemških demokratov. Načelnik kluba je dr. Ofner.

DUNAJ 15. (Izv.) Odlikovanje šefa tiskovnega urada zunanjega ministrstva se v parlamentarnih krogih živahno razpravlja in splošno obsoja. Nemci so vložili radi tega kar dve interpelaciji, ena očita Kani, da njegovo delovanje ni bilo v interesu monarhije, ampak čisto navadno borzno špekulantstvo.

DUNAJ 15. (Izv.) V parlamentarnih krogih je danes vzbudila precej prahu tudi aneksija otoka Ada Kale v Donavi pri Oršovi. Dogodku samemu se sicer ne pripisuje nobena posebna važnost, a poslanci kritizirajo način, kakor se je izvršila aneksija in da se otok kar meninici tebičnik priklopi želam ogrske kronovine. Od več strani se radi tega nameravajo vložiti ostre interpelacije.

Ustanovitev češke strogo opozicijske organizacije.

DUNAJ 15. (Izv.) V čeških opozicijskih krogih se je pojavila želja za ustanovitev skupne strogo opozicijske organizacije. Češki agrarci, največji češki opozicijski klub, so sklenili danes soglasno prehod v opozicijsko taktiko in se obenem izrekli za skupno organizacijo vseh čeških strogo opozicijskih strank.

Interpelacija posl. dr. Rybára radi sprejemanja pravnih praktikantov pri tržaškem nadsodišču.

DUNAJ 15. (Izv.) Poslanci dr. Rybár in tovarši so vložili danes na Justičnega ministra dr. Hohenburgerja interpelacijo glede sprejemanja pravnih praktikantov pri tržaškem nadsodišču.

Interpelacija povdarja, da se nahaja tržaško nadsodišče v izključno čisto slovenskih, hrvaških in mešanih okrajih, vendar pa se zahteva od slovenskih praktikantov znanje italijanske, ali pa morajo slovenski pravni praktikanti obljubiti, da se v doglednem času nauče italijanskega jezika. Ravnoisto deželno nadsodišče pa od italijanskih praktikantov ne zahteva, da morajo biti zmožni slovenskega oz. hrvaškega jezika. Narobe. Italijanski pravni praktikanti se sprejemajo, tudi če ne razumejo niti besedice slovenskega oz. hrvaškega jezika in znajo le čisto malo nemški; in ti Juristi so stanejo pozneje avskultanti in sodniki v dvojezičnih, samoslovenskih in samohrvaških sodnih okrajih. Pravosodje radi tega v znatni meri trpi in zato je postopanje tržaškega nadsodišča nezakonito.

Interpelanti v očigled tem razmeram na tržaškem sodišču vprašajo Justičnega ministra: ali mu je znano to postopanje tržaškega nadsodišča in ali je pripravljen storiti potrebne korake, da bodo v bodoče veljali za slovenske in italijanske kandidate za sodno prakso isti predpisi in sprejemni pogoji.

Izjemno stanje v Bosni preklicano.

DUNAJ 15. (Kor.) Na podlagi § 20 bosensko-hercegovinskega deželnega zakona, je bilo dne 3. t. m. povodom padca Skadra radi neposredne vojne nevarnosti v Bosni in Hercegovini proklamirano izjemno stanje.

Ker sedaj vsled izročitve Skadra mednarodnim četam ne obstoja več vidna nevarnost, bodo danes po preteku 12 dni izjemne odredbe v Bosni in Hercegovini preklicane.

Odpušcanje rezervistov.

DUNAJ 15. (Izv.) Naše včerajšnje poročilo o predstojećem odpušcanju rezervistov, se danes tudi v oficijalnih krogih potrjuje. Odpušcanje se bo vršilo le v skromni meri. Odpuščeni bodo le oni, ki so za rodbino neobhodno potrebni. Če bi pa bilo število teh preveliko, tako da bi se preveč zmanjšalo stanje armade, potem namerava vojno ministrstvo vse one rezerviste, ki še nimajo vseh vojaških vaj, poklicati za en mesec pod oročje.

Sokolaki kongres v Ljubljani.

DUNAJ 15. (Izv.) Iz najzanesljivejših virov smo izvedeli, da je le malo upanja, da bi bil rekurz S. S. Z. v Ljubljani gde preprosto Sokolskega kongresa v Ljubljani, ugodno rešen. — Računati je z vso sigurnostjo, da se kongres letos ne bo vršil.

Berchtold v avdijenci.

DUNAJ 15. (Kor.) „Fremdenblatt“ poroča: Zunanji minister grof Berchtold se je zglasil danes ob 1/2 12 popoldne pri cesarju v avdijenci.

BALKANSKA VOJNA.

Diference med zavezniki.

SOFIJA 15. (Izv.) Bolgarsko-grška preiskovalna komisija je že pričela preiskovati vzroke zadnjih krvavih spopadov med Bolgari in Grki pri Argisti in Serezu. Ker je situacija zelo kritična, so čete vedno pripravljene.

BELGRAD 15. (Uradno.) Poročila listov o predvčerajšnji nujni seji ministrskega sveta, na kateri je baje padla odločitev glede bolgarsko-srbskega spora, so popolnoma izmišljena. Ministrski svet se je pečal samo s tekočimi zadevami. Tudi vest, da je prišel vojvoda Putnik radi bolgarsko-srbskega spora v Belgrad, ne odgovarja dejstvu.

SOFIJA 15. (Izv.) Polzkušni tripartentente, posebno pa Rusije, da se bolgarsko-srbski spor reši mirnim potom, vzbujajo na Bolgarskem sicer splošno zadovoljstvo, vendar pa Bolgari o kakem odstopu prepornega osvojenega ozemlja Srbiji nočejo ničesar slišati in to tem manj, ker razvijajo Srbi po tem ozemlju baje veliko protibolgarsko agitacijo.

BELGRAD 15. (Izv.) Belgrajski listi so bili uradno pozvani, naj se vzdržijo nepotrebnih napadov na Bolgarsko, ker se vsled tega preveč vznemirja javnost in tudi ne koristi resnemu delu državnikov obeh držav. Tako Srbija kakor Bolgarska še nista izrekli odločilne besede glede spora.

BELGRAD 15. (Izv.) Srbija je baje pripravljena izročiti Bitolj, a pod pogojem, če prepuste Bolgari Srbiji vse ostalo preporno ozemlje.

Druga mirovna konferenca v Londonu.

LONDON 15. (Izv.) Turški mirovni delegati so že vsi v Londonu, kamor so dospeli tudi že vsi grški delegati, razven dr. Strelta, ki se mudi v Osendu. Izmed srbskih delegatov je dospel že v London le poslanik Vesnić, dočim se nahajata Novaković in dr. Nikolić v Parizu, kjer se mude tudi vsi črnogorski delegati. Vendar se zatrjuje, da bodo najpozneje do jutri dopoldne že vsi delegati v Londonu. S sklenitvijo preliminarnega miru bo balkanska vojna faktično končana. Kakor se poroča, je dobil bolgarski poslanik v Londonu včeraj brzoglavne instrukcije glede podpisa preliminarnega miru. Grški in srbski delegati do danes popoldne še niso prejeli nobenih instrukcij. — Pričakovati je, da se bo vršila prihodnje dni formalna seja zastopnikov vseh vojskujočih se držav, na kateri bo podpisan mir.

PARIZ 15. (Izv.) V tujakšnih diplomatskih krogih prevladuje mnenje, da bodo mirovni delegati, v očigled splošni želji vseh balkanskih držav, še tekom tega tedna podpisali preliminarni mir.

LONDON 15. (Izv.) Danes sprejme vnanji minister sir Edward Grey mirovne delegate Turčije in balkanskih zaveznikov. Jutri se baje vrši prva seja druge mirovne konference.

CARIGRAD 15. (Kor.) Uradno se poroča, da je bolgarsko-turško premirje podaljšano do 28. t. m.

Velevlasti v Skadru.

CETINJE 15. (Uradno.) Med admiralom Burneyjem in črnogorskim generalom Bečirjem je bil sklenjen sledeči dogovor: 1. Črnogorski oficirji, ki vrše odredbe za transport črnogorskega vojnega plena v Skadru, smejo stanovati v mestu, nositi orožje in obdržati svoje sluga. 2. Črnogorski vojaki, ki bodo oskrbovali transport, smejo hoditi v mesto, a brez orožja. 3. Dokler ne bo končan transport, bo par črnogorskih oficirjev pridelenih policijski mednarodni oblasti. 4. Dokler ne bo preskrbljeno za poštno, brzoglavne in carinske uradnike, opravljajo te službe črnogorski vojaki. 5. Črnogorske vojake, ki oskrbujejo transport, sme v potrebnem slučaju admiral Burney poklicati na pomoč.

Aneksija otoka Ada-Kale.

DUNAJ 15. (Kor.) „Neues Wiener Tagblatt“ poroča: Glede aneksije turškega otoka Ada-Kale v Donavi naglašajo podučni krogi, da mora po drugi točki preliminarnega miru med Turčijo in balkanskimi zavezniki pripasti vse ozemlje zapadno od linije Midija-Eaas zaveznikom. Ker se ni izplačalo, vsvariti glede otoka Ada-Kale poseben pasus, zato tudi zavezniki tozadevno niso stavili nobenih specijalnih zahtev. Avstrija je že pred 30. leti vojaško zasedla ta otok, na katerem so le še zelo majhni sledovi turške uprave, in zato so ga ogrske upravne oblasti sedaj tudi anektirale. Zadeva je neznatne važnosti, vsled česar je

izključeno, da bi nastale mednarodne težkoče. Turški guverner ni vložil nobenega protesta, kakor so poročali časopisi, ampak samo izjavil, da mora obvestiti svoje oblasti o avstrijskem koraku. V to svrhu je odpotoval na Dunaj, da poroča turškemu poslaniku o dogodku.

Janko Holjac zopet zagrebški župan.

ZAGREB 15. (Kor.) Na današnji seji deloma novega občinskega sveta, je bil arhitekt Janko Holjac zopet izvoljen za župana.

Obsedno stanje v Pekingu.

ŠANGAJ 15. (Kor.) Nad Pekingom je proglašeno obsedno stanje, ker je bila odkrita velika zarota in načrt o nameravanem atentatu na juanškaja. V torek je bilo v nekem pekingskem hotelu aretirano več oseb, pri katerih so našli bombe in orožje. Včeraj je bilo več oseb, med njimi ena ženska, naglasno ustreljenih.

Politično društvo „Edinost“

sklicuje

za prihodnje nedeljo, dne 18. majnika

ob 9 in pol dopoldne

v veliko dvorano „Narodnega doma“ v Trstu

sestaneke volilcev == cele okolice. ==

NAMEN SESTANKA:

Proglasenje kandidatov za okolico za prihodnje občinske volitve.

Vsi zaupniki političnega društva „Edinost“ so vljudno vabljeni, da se tega važnega sestanka zagotovo udeležijo.

ODBOR.

Volilni shodi.

Za volilce IV. in V. mestnega okraja v soboto, dne 17. t. m. ob 8:30 zvečer v gostilni „pri Birsu“, ulica Gatterer št. 10.

Za volilce pri Sv. M. Magd. Spodnji v nedeljo, dne 18. t. m. ob 3 pop. v gostilni „Gospodarskega društva“ na Kolonkovcu.

Srbija in avtonomija Albanije.

Neki srbski državnik je v pogovoru z beligradskim dopisnikom „Agramer Tagblatta“ nastopno obrazložil postopanje Srbije glede na albarsko vprašanje:

Srbija se je odrekla svojim aspiracijam na Albanijo, ker je bilo to v interesu Srbije. Moti se, kdor meni, da je šlo Srbiji za teritorialne pridobitve. Albanija je važna za Srbijo le v toliko, v kolikor jej zapira pot do Adrije. In ravno s tem, da je principijelno priznala avtonomijo Albanije in da je položila usodo bodoče državne tvorbe v roke velevlasti, je Srbija dosegla dvojni:

1. zagotovilo pristanišča ob Adriji pod garancijo vseh velevlasti, in 2. korist, da jej v puščobni in težko dostopni Albaniji ne bo treba delati velikih investicij.

O kakem razočaranju v Srbiji ni govora. Ni smeti vsake besede, ki je bila tu pisana ali tiskana za časa balkanske krize, devati na zlato tehtnico, kakor tudi v Srbiji niso jemali tragično vsakega članka, ki je bil pisan v inozemstvu o Srbiji. Kraj vse čustvenosti je javnost v Srbiji vendar tako realistično vzgojena, da zna ceniti koristi, ki jih dobi Srbija s tem, da se je odrekla Al-

banije. Kakor dežela nima Albanija za Srbijo nikake vrednosti, kakor narod pa še prav ne! Srbija ne treba Albanije ne v narodnem, ne v gospodarskem pogledu. Ves ne interes na Albaniji se izčrpa v tem, da poslednja ne ovira gospodarske ekspanzije Srbije k Adriji. Potem pa treba še dobro pomisliti, da v srbsko-bolgarskem dogovoru je bilo določeno, da Srbija, ako dobi severno Albanijo, ne dobi zapadnega dela Makedonije. Ta pa je za Srbijo veliko važnej, nego Albanija.

Zato je bila Srbija takoj pripravljena odreči se Albaniji, ako dobi desno obrežje reke Vardar v zapadni Makedoniji in pa pristanišče ob Adriji. Čim so vlasti to obljubile Srbiji, zaključuje balkanska kriza naradost siljalo za Srbijo. To tudi zato, ker se bodo v Makedoniji potrebne investicije gotovo bogato rentirale, kar bi bilo v Albaniji izključeno. Ta dobiček vedo ceniti v Srbiji politični in trgovski krogi.

Na vprašanje, ali ne bo morda avtonomna Albanija ovirala gospodarske ekspanzije Srbije k Adriji, je odgovoril srbski državnik, da bo Albanija pod varstvom vseh velesil. Pod to zaščito bo avtonomna Albanija napredovala kulturelno in gospodarski. In čim več bo ta napredek, tem se bo morala Albanija pripojiti k Srbiji, ker je ta naravno gospodarsko zaledje za Albanijo. V svojem interesu bo morala Albanija iskati prijateljstva Srbije. Z ustanovitvijo avtonomne Albanije pod zaščito vseh velesil si je torej Srbija zagotovila tiste koristi, ki bi jih jej dajala posest Albanije, ne da bi se izpostavljala nevarnostim, ki bi mogle nastati, ako bi se Albanija utelesila Srbiji.

Kar se tiče pristanišča ob Adriji, je za sedaj še prerano, da bi mogli govoriti, katero bo to pristanišče in kako bo Srbiji zagotovljen dohod k Adriji. Usoda tega vprašanja je v rokah velesil in Albanije. Važna za Srbijo je edina okolnost, da je sedaj izven igre. Srbija dobi pristanišče in dohod — kje in kako, to sta vprašanja, ki se veliko bolj tičeta velesil, Albanije in Turčije, nego Srbije.

Srbski državnik se nadeja, da radi albarskega vprašanja ne pride do komplikacij, marveč do sporazuma. V nasprotnem slučaju pridejo internacionalne čete v Albanijo. In s tem je izključena vsaka teža komplikacija. Pa tudi v slučaju, da bi prišlo do težkih zapletov, bodo to stvari velesil, za katere se Srbiji ne bo treba brigati. Ker, kakor rečeno: Srbija je izven igre!

Nadomestna deželno-zborska volitev v Puli.

Pula, 13. aprila 1913.

Kakor znano, je dr. Ritossa, zdravnik v Poreču, ki je zastopal v deželnem zboru istrskem III. puljski volilni okraj, pred par meseci odložil svoj deželnozborni mandat. Bil je zastopnik puljske socijalne demokracije. — Za ta mandat je vlada razpisala nadomestno volitev na dan 18. maja 1913.

Socijalni demokratje so že takoj s početka določili svojega vodjo Ljussija naslednikom dr. Ritossi, oziroma svojim kandidatom. Hrvatska stranka je bila svoj čas sklenila, da postavi svojega kandidata le v slučaju, da ga postavi tudi puljska kamora. Ta pa je na svojem sestanku, ki se je vršil nedavno, določila, da se ne udeležijo volitve in sicer to iz takih razlogov. Določeno svojemu prejšnjemu sklepu je tudi hrvatska stranka sklenila potem, da se oficijelno ne udeležijo volitve in da prepušča vsakemu volilcu na svobodo: ali naj se ne udeležijo volitve, ali pa naj glasuje za socijalnega demokrata.

Hkratu pa je prišlo presenečenje: trobilo puljske kamore, „Giornaleto“, je razglasilo, da se njega stranka udeležijo volitve in da proglašajo svojim kandidatom dr.

Mavric je dvignil glavo, pa je pogledal na bele snežnike, ki so se svetili iz za temnega zelenja. Mirno in resno so kipele v sinje nebo, in njihov sneg se je blestel kakor belo cvetje, ki se ga ni še nihče dotaknil. In tedaj se je razburil Mavric. Piljuni je predse in se je udaril s pestjo po čelu.

„Kanalja sem, ničvredna, ostudna kanalja!“ je izpregovoril na glas. „Gre v zagorski raj kanalja, da se nasrka sveže čistosti. A s svojo ostudno dušo oskruni čistost; že s svojo navzočnostjo zastrupi vse... Kanalja, ničvredna kanalja!“

In spoznal je Mavric to in se je zastudil sam sebi. Zdal je pričel zaničevati samega sebe. Fej, kanalja! Piljuni bi sam pred sebe, če bi bil še vreden tega... Kanalja, ki je prišel, da s svojimi umazanimi stopinjami stre cvetje, ki je gledalo nedolžno in tiho solncu naravnost v obraz!

Še enkrat je piljuni sam pred sabo, potem pa se je dvignil. Blodil je po goščavi, kakor bi se hotel skriti vsemu svetu in se potajiti v temi smrek solncu. Toda končno je vendar dospel do meje gozda. Ozrl se je na vas, ki je stala pred njim pokojna in polna božjega miru. „Fej, kanalja!“ je zamrmral med stisnjenimi zobmi, ko je stopil na leseno brv, ki je bila napeljana preko gorskega potoka. Ko je stopil v Sednikovo hišo, ni našel nikogar doma.

Devescovi, zdravnik tu. Vsled te vesti je hrvatska stranka sklicala za nocoj v dvorano čitalnice zaupen sestanek, da razpravlja o eventualni kandidaturi. Po daljši debati so se zaupniki odločili za udeležitev in so kandidatom hrvatske stranke proglasili dra Lovra Scallierja, odvratnika v Puli. Ta kandidatura je naperjena proti oni kamori.

Časa za agitacijo je sicer zelo malo; ravno zato pa treba napeti vse sile, da provzročimo vsaj ožjo volitev. Glede eventualnih korakov v tem slučaju bo govora pozneje.

Ker je bil ta mandat doslej v rokah socijalistov, je skoro gotovo, da jim ostane tudi nadalje. Ali do ožje volitve pride skoraj gotovo. Ob tej priliki pa bodi povedano, da se hrvatska stranka ni brigala za reklamacijsko postopanje toliko, kolikor bi bilo to potrebno. Zato pa je gotovo, da marsikateri naših volilcev ni vpisan v imenik volilcev. Število teh znaša 6000. Volilne liste so bile v velikem neredu in so zelo površno sestavljene. Radi tega nočemo kriviti direktno občinskega gerenta, barona Gorizuttija, toda reči moramo, da bi se sestava takega važnega operata, kakor je volilni imenik, morala poveriti človeku, ki je zmožen za to, a ne neizvežbanim mladim deklicam, ki so nameščene na občini kakor pisarke in ki nimajo niti pojma o stvari. Pričakujemo, da se v prihodnje ne zgodi več kaj takega.

Društvo kmetijskih učiteljev iz Južnih avstrijskih kronovin

je imelo svoj ustanovni občni zbor v Gorici dne 11. majnika t. l. Prihitieli so kmetijski strokovnjaki iz Štajerske, Kranjske, Goriške, Istre in iz Trsta, med tem, ko so dalmatinski svojo odsotnost zaradi neugodnih prometnih razmer opravičili. Razun teh je opravilo še 14 kmetijskih učiteljev svojo odsotnost.

V imenu pripravljalnega odbora je pozdravil navzoče ravnatelj Viljem Rohrmann ter je v kratkem povzročal potrebo organizacije kmetijskih učiteljev. Opozorjal je tudi, da se snuje državna zveza kmetijskih učiteljev, v kateri zamoremo dobiti primerno zastopstvo le po društvu. Spominjal se je tudi, med tem, ko se vsi navzoči s sedežev dvignili, umrlega tovariša A. Planinška. Na to je podal besedo poslovodji Rudolfu Zdojšeku, ki je na kratko orisal delovanje pripravljalnega odbora. Na to so navzoči sprejeli vseh 35, dosedaj prijavljenih članov. Sedle so potem volitve v načelstvo in društveni odbor. V načelstvo so bili izvoljeni: gg. ravnatelj Viljem Rohrmann (načelnik), c. k. višarski nadzornik Bohuslav Skalicky (načelnika-namestnik), strokovni učitelj Rudolf Zdojšek (poslovodja). V društveni odbor: gg. Ivan Belle — St. Jur., Anton Strekelj — Gorica, Fran Trampuš — Pazin, Guido Vardabasso — Poreč, Stanko Ožanič — Zader, Marko Marčič — Korčula. Pregledovalcema računov sta izvoljena g. Ivo Sančin in Josip Zabavnik. Nadzornik Skalicky je predložil program za delovanje tekočega leta. Pred vsem bo moralo društvo skrbeti, da se spišejo učne knjige za slovenske kmetijske šole. Nadalje se mora društvo zavzeti, da se uredi gnotne in službene razmere kmetijskih učiteljev in da se pritegnejo h kmetijskiemu ponku le kvalificirane moči. Ob priliki razstav in drugih kmetijskih prireditvev ima prirediti odbor skupne sestanke. Lokalne sestanke pa naj sklicujejo tudi posamezni odborniki. Slednjič je bilo sklenjeno, da priredi načelstvo katester vseh javnih strokovnih mest južnih dežel. Prihodnji občni zbor se ima sklicati na Binkoštno nedeljo v Pulo.

Po skupnem kosilu so se podali udeleženci na goriško kmetijsko šolo, kjer so se udeležili sprejema tudi gojenke gospo-

dinjske šole v narodnih nošah in kjer so pod vodstvom gospe Širekelnove postregle z znano gostoljubnostjo. Gospod ravnatelj nam pa je preskrbel zanimivo poskušnjo goriških vin.

Z večernim vlakom so pohiteli udeleženci v Trst, kjer se je v hotelu Balkan vršila poskušnja raznih vin, ki je bila posebno zanimiva zaradi tega, ker je bilo možno primerjati prideleke iste vrste iz raznih južnih dežel. Da se je naš program zaključil na poučen način, se imamo zahvaliti vinarskemu nadzorniku Zabavniku. Omogočili so pa to točko razni gospodje in korporacije, ki so podarili v ta namen svoje prideleke. Razstavljena so bila vina: bratov Kleinschösch v Gradcu, Štajerske hranilnice v Gradcu, državne vzorne kleti v Novem mestu, kmetijske šole v Poreču, Frana Trampuša v Pazinu in oskrbnišтва škofijske menze na Krku. Posebno zahvalo mora izreči društvo tudi g. namestniškemu svetniku Pipitzu, ki je s svojo navzočnostjo počastil društveni večer.

Mestni magistrat je še vrnil naše reklamacije, zavrnilši jih večinoma iz neistvenih razlogov. Treba torej takojšnjih rekursov na namestništvo. Prosimo tedaj reklamente in posebno zastopnike volilnih odborov mesta in okolice, da se čim prej oglasijo radi nujnih pojasnil v volilni pisarni v Narodnem domu.

Za občinske volitve.

Volilci, pozor!

Tržaški volilni red določa, da se imajo vračunavati volilnemu upravičencu v onem okraju, kjer prebiva, vsi davki iste kategorije, kateri so mu odmerjeni v vsej občini. Nastaja vprašanje, kaj je razumeti pod besedo: davčna kategorija? Volilni red razločuje, sicer ne izrecno, dve kategoriji direktnih davkov, ki so po svoji visokosti merodajni za volilno pravico: na eni strani personalne davke — splošni obrtni davek, osebna dohodarina, davek na višje službene prejemke in rentni davek — na drugi strani pa realne davke (hišni in zemljišni davek). Pri personalnih davkih znaša minimum za volilno pravico v prvem, drugem, ali tretjem volilnem razredu K 400, oziroma K 100 in 20; pri realnih davkih pa samo K 200, oziroma 50 in 10. Druge razlike ne dela volilni red med navedenimi davki in ko govori o raznih njihovih kategorijah, ni torej moči misliti na drugačno razdelitev, nego na personalne in realne davke.

Iz tega sledi po zakonu določbi o seštevanju posameznih davkov, katero smo začetkom omenili, da se imata n. pr. seštevati za pojedinega volilnega upravičenca osebna dohodarina in splošni obrtni davek kot davka iste kategorije in da odločuje o njegovi uvrstitvi v eden ali drugi volilni razred svota obeh davkov.

Kakor se je sedaj odkrilo tekom reklamacijskega postopanja, je mestni magistrat pri sestavi volilnih imenikov postopal ravno nasprotno: njemu je splošni obrtni davek posebna davčna kategorija, tako, da so bili vsi oni (pretežno italijanski) volilni upravičenci, kateri bi po svoti odmerjenega im obrtnega in drugega personalnega davka spadali v višji volilni razred, uvrščeni v nižjega, in to večinoma na mesto v tretji, v četrti razred, kjer naj pritisnelo se svojimi glasovi na škodo slovenske narodne in socijalno demokratične stranke.

Naše politično društvo je že ukrenilo korake, da se poljsnijo vzroki nezakonitemu postopanju mestnega magistrata in da se pride najnovejši volilni manipulaciji vladajoče stranke v ožjo. Pozivamo volilce, naj se živo zanimajo za to vprašanje, ter da se vsakdo

lonec, kakor bi ne mogla razumeti tega. Toda hipoma se je stresla in se je ozrla vsa preplašena po prazni sobici. Potem pa se je vrgla na postelj in je pričela krčevito ihteti.

Dolgo je ihtela in je umolknila šele takrat, ko so se odprla sunkoma vrata in je stopila v sobico mati. Trudoma je vstala in se ni niti ozrla materi v obra. A mati jo je premerila z očmi od nog do glave in je zmajala z glavo.

„No, kaj pa ti?“ se je začudila. „Kaj nisi bila v cerkvi? Glej, glej — pa ti leži doma...“

Metka je stopila k oknu. „Glava me boli, mati,“ je odvrnila s trudnim glasom. „Zelo me boli.“

Špela je stopila k nji, pa ji je dvignila z desnico glavo. Videla je njene plašne, rdeče obrobene oči in se je čudila še bolj. „Glava te boli, praviš?“ je govorila. „Pa si raditega jokala? Ej, ej... Metka, pravim ti, da ne govoriš resnice — na sveto nedeljo ne govoriš resnice...“

Metka ni odgovorila. Spet se je vlegla na postelj in se je obrnila v zid. Sram jo je bilo in hudo ji je bilo, da se ni upala mater pogledati. Kesala se je in se je zavedala velikega greha. A v srcu jo je bolelo, tako silno bolelo!... Mati je hodila okrog nje in jo je gledala. Križ božji! Kaj je z otrokom danes? Kaj jo res boli glava? Samo glava?

PODLISTEK.

Metka in njen greh.

Spisal Jos. Vandot.

Mavric se je vsedel na mahovito skalo pod široko hibo. Z robcem si je otrl znoj z vročega čela. Nato pa je zakril obraz z rokavi in je sedel nepremično na obali. Po glavi so se mu podile misli, druga za drugo, a v duši ga je peklo nekaj bridkega... Kaj je storil? Kaj se je zgodilo v zadnjih trenutkih? — In zavedal se je Metka — z grozo v srcu se je zavedal vsega. Glej, kaj se ni zatemnelo nebo širom okrog? Kaj niso zakrili oblaki drobni zvezdi, ki so trepetale vsepovsod po sinjem, čistem nebu? In tema je padla na zemljo — mrtva kakor sama smrt. In sredi te teme so vstale poštasti, grabeč z dolgimi, železnimi rokami okrog sebe... Kaj ni se odprla zemlja, da požre človeka, ki je povzročil s svojim dejanjem to črno temo? Kaj se niso nagnili snežniki, da pokopljejo pod sabo nevredneža, ki je oskrnil njihovo sveto kraljestvo in prikladal nanje sramoto, večno sramoto?

J. J. Suban, Trst, **Ulica Giorgio Vasari** **St. 10.**

D. Wulkan, Krakov (Avstr.) Isaka 3-E. T
Zamenjava dovoljena, tudi denar nazaj.